

नाटिकम् A mimic representation, a gesture, gesticulation; भीतिनाटिकेन S. 5.

नाटयः, -रः [नटया अपत्यं डक् ड्रक् वा] The son of an actress or dancing girl.

नाट्यम् [नटस्येदं कृत्यं ष्यञ्] 1 Dancing. -2 Dramatic representation, gesticulation, acting; नाट्ये च दक्षा वयम् Ratn. 1. 6; नूनं नाटये भवति च चिरं नोर्वशी गवशीला Vikr. 18. 29. -3 The science or art of dancing or acting, scenic art; नाट्यं भिन्नरचेर्जनस्य बहुधाप्येकं समाराधनम् M. 1. 4. -4 The costume of an actor; न लक्ष्यसे मूढदशा नटो नाट्यधरो यथा Bhāg. 1. 8. 19. -**ट्यः** An actor. -**Comp.** -**अङ्गानि** n. (pl.) ten अङ्ग of नाट्य i. e. गेयपद, स्थितपाद्य, आसीन, पुष्पगण्डिका, प्रच्छेदक, त्रिगूढक, सैन्धव, द्विगूढक, उत्तमोत्तमक, उक्तप्रत्युक्त. -**आगारम्** a dancing room. -**आचार्यः** a dancing preceptor. -**उक्तिः** f. dramatic phraseology (as : स्वगत, प्रकाश, अपवाहित, जनान्तिक). -**धर्मिका, -धर्मा** the rules of dramatic representation. -**प्रियः** an epithet of Śiva. -**रासकम्** a kind of play consisting of one act; S. D. -**वेदः** the science of drama and dancing. -**वेदी** a stage, scene. -**शाला** 1 a dancing-hall. -2 a theatre. -**शास्त्रम्** 1 the dramatic science, dramaturgy. -2 a work on dramatic representation.

नाड = नाल q. v.

नाडिः, -डी f. 1 The tubular stalk of any plant. -2 The hollow stalk of a lotus &c; स इत्यमुद्रीक्ष्य तदब्द-नालनाडीभिरन्तर्जलमाविवेश Bhāg. 3. 8. 19. -3 Any tubular organ of the body (such as an artery, vein); षडधिकदशनाडीचक्रमध्यस्थितात्मा Māl. 5. 1, 2. -4 A pipe, flute. -5 A fistulous sore, fistula, sinus. -6 The pulse at the hand or foot. -7 A measure of time equal to twenty-four minutes. -8 A period of time = $\frac{1}{2}$ Muhūrta. -9 A sort of bent grass. -10 A juggling trick. -11 A leather-string; L. D. B. -12 A weaver's implement; L. D. B. -**Comp.** -**चक्रम्** a group of tubular organs of the body such as : मूलाधार, स्वाधिष्ठान, मणिपुर, अनाहत, विशुद्धि, आज्ञाचक्र, सहस्राधार; Patañjala; षडधिकदशनाडीचक्रमध्यस्थितात्मा Māl. 5. 1. -**चरणः** a bird. -**चीरम्** 1 a small reed. -2 a tube round which the wool is wound. -**जङ्घः** 1 a crow. -2 a kind of crane; नाडीजङ्घो निजघ्ने कृततदुपकृतिर्यत्कृते गौतमेन Nāg. 4. 15. -**तरङ्गः** 1 an astrologer. -2 a debaucher, ravisher. -**नक्षत्रम्** = जन्मनक्षत्र q. v. -**परीक्षा** feeling the pulse. -**पात्रम्** a kind of water-clock. -**मण्डलम्** the celestial equator. -**यन्त्रम्** any tubular instrument. -**चलयम्** equinoctical circle. -**व्रणः** sinus, an ulcer, a fistula. -**स्वेदः** steam-bath through tubes.

नाडिका 1 A tubular organ &c.; see नाडि. -2 A Ghaṭikā or 24 minutes; नाडिकाविच्छेदपटहः Māl. 7; Bhāg. 3. 11. 8; K. 13. 70; दशनाडिकाः पूर्णाः । अतिक्रामति स्नानवेला । Abhiṣeka 1. -3 A hollow stalk in general. -4 A fistulous sore. -5 A ray of the sun. -6 A gong (on which the hours are struck). -7 A measure of length = $\frac{1}{2}$ Daṇḍa.

नाडिं (डीं) धम a. Causing a movement of the tubular organs (as fright &c.); नाडिधमेन ध्यासेन K. 353; कथं नाडिधमान् मार्गानागतौ विषमोपलान् Bk. 6. 94. -**मः** A goldsmith.

नाडिधय a. Drinking or sucking through a tube.

नाडीका The wind-pipe or throat.

नाडिकेलः = नारिकेल q. v.

नाणकम् A coin, anything stamped with an impression; एषा नाणकमोषिका मकशिका Mk. 1. 23; Y. 2. 240. -**Comp.** -**परीक्षा** the testing of coin, assaying. -**परीक्षिन्** an assayer.

नातिचिर a. Of no long duration, not very long.

नातिदूर a. Not very far or distant.

नातिवादः Avoiding abusive language.

नात्रः 1 Śiva. -2 A sage. -**त्रम्** 1 Praise. -2 Surprise, wonder.

नाथ् 1 P. (नाथति, but sometimes \bar{A} . also) 1 To ask, beg, solicit for anything (with dat. or two acc.); मोक्षाय नाथते मुनिः Vop.; नाथसे किमु पति न भूमतः Ki. 13. 59; संतुष्ट-मिष्टानि तमिष्टदेवं नाथन्ति के नाम न लोकनाथम् N. 3. 25; बने न यायादिति नाथमानः Bu. Ch. 2. 54. -2 To have power, be master, prevail. -3 To harass, trouble. -4 To bless, wish well to, give blessings to; (said to be \bar{A} tm. only in this sense); धृत्या नाथस्व वैदेहि ... Bk. 8. 120; नाथितशमे Mv. 1. 11; (Mammata quotes the line दीने त्वामनुनाथते कुचयुगं पत्राहृतं मा कृथाः to show that नाथ् here only means 'to ask or beg', and says that नाथते should, therefore, be नाथति); सर्पिषो नाथते Sk.

नाथः [नाथ्-अच्] 1 A lord, master, leader; नाथे कुत-स्त्वभ्यशुभं प्रजानाम् R. 5. 13; 2. 73; 3. 45; त्रिलोकं, कैलासं &c. भर्तृनाथा हि नार्यः Pratimā 1. 25; विजनेऽपि च नाथवानिवास्मि Bu. Ch. 5. 69. -2 A husband. -3 A rope passed through the nose of a draft-ox. -4 A possessor. -5 A protector; अनाथाया हि नाथस्त्वं कौसल्याया भविष्यसि Rām. 2. 53. 17. -**Comp.** -**हरिः** a beast (पशु).

नाथवत् a. 1 Possessed of a lord or protector; नाथ-वन्तस्त्वया लोकास्त्वमनाथा विपत्स्यसे U. 1. 43. -2 Dependent, subject; ब्राह्मणा भुञ्जते नित्यं नाथवन्तश्च भुञ्जते Rām. 1. 14. 12.

नाथितम् Supplication, demand, request.

नादः [नद्-घञ्] 1 A loud roar, cry, shout, sounding, roaring; सिंहनादः, घनं &c. -2 A sound in general; Māl. 5. 20; न नादेन विना गीतं न नादेन विना स्वरः । न नादेन विना रागस्तस्मान्नादात्मकं जगत् ॥ Saṅgitadāmodara. -3 (In Yoga phil.) The nasal sound represented by a semicircle. -4 One who praises. -**Comp.** -**मुद्रा** f. A kind of Tāntrika Mudrā.

नादवत् a. Sonant, resounding.

नादि a. Sounding, roaring.